

Crisis-Controle-Dienst die naging of het goederenverkeer volgens de geldende distributiebepalingen plaatsvond, tegelijk nagegaan had of bij overtredingen óók te hoge prijzen in het geding waren – de CCCD schijnt dat over het algemeen nagelaten te hebben. Welke omvang de zwarte handel had, valt moeilijk te schatten; men dient in elk geval in het oog te houden dat de prijzen die in de normale handel betaald werden (alleen deze vindt men in de officiële statistieken terug), evenmin absolute geldigheid hebben als de officiële gegevens over de rantsoenen die elk ontving.

Met die beperking willen wij er dan op wijzen dat de Nederlandse overheid er beter in geslaagd is dan nagenoeg elke overheid elders in Europa om de algemene stijging van het prijspeil te beperken. Stelt men '39 op 100, dan was het indexcijfer van de groothandelsprijzen in '44 bijvoorbeeld in Frankrijk 265 tegen 151 in Nederland¹ – met dat al toch een stijging van ruim 50%, èn een stijging die haar onvermijdelijk effect had op de kosten van levensonderhoud. Globaal willen wij daarvan zeggen² dat deze wel van '40 op '41 het sterkst stegen maar dat die stijging in later jaren toch voortgezet werd, zodat de algemene kosten van levensonderhoud in de zomer van '44 ongeveer 50% boven het vooroorlogse peil lagen en de kosten van levensonderhoud in arbeidersgezinnen ongeveer 40% boven dat peil. De kosten van voeding alléén waren nog iets sterker gestegen.

Welnu: de lonen waren daar bij ten achter gebleven.

Vermogens/Inkomens

Onze gegevens over de vermogens- en inkomensverdeling tijdens de bezetting zijn onvolledig, vooral doordat de belastingcijfers van '42 af niet nader statistisch verwerkt zijn. Het heeft misschien zin, met de vermogenden te beginnen en dan te onderstrepen dat in de eerste anderhalf jaar der bezetting, tot eind '41 dus, het totaal aantal personen dat krachtens de vermogensbelasting aangeslagen werd, maar weinig daalde: van bijna

¹ Engeland: 153, Verenigde Staten van Amerika: 121. Een overeenkomstig cijfer voor België kon aldaar als gevolg van de grote omvang van de zwarte handel niet berekend worden. De index voor de prijzen van voedingswaren stond in België (april 1940 = 100) in augustus '44 op 181, die voor de kleinhandelsprijzen op 231.

² Nadere cijfers: *Jaarcijfers voor Nederland 1943-1946*, p. 264.